

Ý tưởng, tầm nhìn của nguyên TGD Ngân hàng Nhà nước Lê Viết Lượng

PGS. TS. LÊ ĐÌNH HỢP

Cụ Lê Viết Lượng là một trong những người con ưu tú của quê hương Can Lộc, Hà Tĩnh, một miền quê được mệnh danh là “Địa linh nhân kiệt”, đã xuất hiện nhiều vĩ nhân trong các thời kỳ lịch sử đất nước. Đó là những danh nhân văn hóa đỗ đạt cao, giữ các chức vụ quan trọng trong các triều đại phong kiến, những tướng lĩnh có công đánh giặc cứu nước như anh em Đặng Tuất, Đặng Dung thời hậu Trần; La Sơn Phu Tử Nguyễn Thiếp tham vấn cho Vua Quang Trung đại phá quân Thanh, thống nhất bờ cõi. Hoặc trong thời đại ngày nay như anh hùng LLVT La Thị Tám, Tập thể anh hùng TNXP Mười Cô gái Đồng Lộc và nhiều văn sỹ, trí thức như Thi hào Xuân Diệu, Nhà vật lý nguyên tử- GS. Nguyễn Đình Tư, GS. toán học Phan Đình Diệu. Chính mảnh đất này đã hun đúc ý chí cách mạng kiên cường, sáng ngời của Cụ.

1. Sơ lược tiểu sử cụ Lê Viết Lượng

Xuất thân từ một gia đình nghèo, chịu khó học hành thành đạt, ở tuổi 27, Lê Viết Lượng là giáo viên dạy trường huyện và khởi đầu hoạt động cách mạng bằng việc tham gia Đảng Tân Việt (một tổ chức tiền thân của Đảng Cộng sản Đông Dương), được phân công làm bí thư tại huyện Hương Khê. 29 tuổi là giáo viên Trường Quốc học Huế. Đây cũng là nơi Lê Viết Lượng được kết nạp vào Đảng Cộng sản Đông Dương và được phân công làm bí thư lâm thời tỉnh Thừa Thiên. Năm 1930, tổ chức bí mật bị lộ,

Cụ và các đồng chí bị thực dân Pháp bắt, kết án khổ sai chung thân, lưu đày ở các nhà tù Kon Tum, Lao Bảo, Buôn Mê Thuật. Năm 1945, Cụ vượt ngục về lại Nghệ An tham gia chuẩn bị khởi nghĩa giành chính quyền. Năm 1946 Cụ được giao làm Chủ tịch lâm thời Ủy ban kháng chiến Nghệ An, thành viên Ủy ban kháng chiến Liên khu IV (gồm 6 tỉnh từ Thanh Hóa đến Thừa Thiên) và sau đó là Chủ tịch. Cụ cũng là đại biểu Quốc hội khóa I, II. Năm 1951, Cụ được Hồ Chủ tịch điều ra Chiến khu Việt Bắc, cùng cộng tác với Cụ Nguyễn

Lương Bằng chuẩn bị thành lập Ngân hàng Quốc gia Việt Nam (NHQG VN). Ngày 6/5/1951, NHQG VN ra đời, Cụ Nguyễn Lương Bằng làm Tổng Giám đốc, Cụ Lê Viết Lượng làm Phó. Năm 1952, Cụ Lê Viết Lượng được giao trọng trách là Tổng giám đốc NHQGVN. Từ đây, trí tuệ, sức lực dồi dào của nhà Lãnh đạo được dồn hết cho sự nghiệp xây dựng, phát triển Ngành với những cống hiến to lớn để lại cho đời sau nhiều di sản quý giá.

2. Thực hiện chiến lược đào tạo nguồn nhân lực cho nhiều thể hệ hoạt động ngân hàng

Năm 1954, cuộc kháng chiến kết thúc thắng lợi, Miền Bắc thực hiện kế hoạch khôi phục và phát triển nền kinh tế. NHQGVN đứng trước một thực trạng vô cùng khó khăn phức tạp: Không hề có một mẫu hình ngân hàng nào để tiếp cận; không có một luật lệ nào về ngân hàng để vận dụng, đặc biệt là kiến thức hiểu biết của cán bộ nhân viên trong Ngành hầu như rất xa lạ. Trong thư của Hồ Chủ tịch gửi Hội nghị ngành Tài chính- Ngân hàng ngày 20/2/1952 ở chiến khu Việt Bắc, có đoạn nhắc nhở “*Cán bộ kinh tế tài chính phụ trách nhiều tiền của mà chưa hoàn toàn thông thạo việc quản lý tiền của ấy. Cho nên*

chúng ta cần phải ra sức học tập quản lý tài sản quốc gia mà Ngành mình phụ trách...". Bác Hồ cũng so sánh nhiệm vụ học tập như “*diệt giặc đói, khó hơn diệt giặc ngoại xâm*”. Chắc hẳn lúc này người cầm lái ngân hàng cũng tự đặt câu hỏi “*nếu không diệt được giặc đói thì hậu quả gì sẽ đến?*”

Theo tài liệu Bách khoa toàn thư (BKTT) cập nhật đến 2015, đã nhận xét “*Ông Lê Viết Lượng hoạch định chính xác một chương trình hoạt động ở tầm vĩ mô, trước hết phải chăm lo đào tạo, bồi dưỡng xây dựng đội ngũ cán bộ ngân hàng các cấp, coi đây là nhân tố hàng đầu để vận hành có hiệu quả hệ thống bộ máy ngân hàng còn rất mới mẻ*”. Vì vậy, vấn đề lúc này là phải xác lập một danh mục những việc cần làm ngay. Trong đó nhiệm vụ cấp thiết, cơ bản có tính đột phá là triển khai mạnh mẽ công tác đào tạo chuyên môn cho cán bộ trong Ngành bằng việc liên tục mở rộng tuyển dụng cán bộ; tài liệu BKTT nhận xét “*Với quan điểm phát hiện và trọng dụng nhân tài, Ông khuyến khích phát triển các hình thức đào tập trung, tại chức, tự học,... thưởng lương,*

thưởng chức cho người học giỏi... Việc học tập trong ngành Ngân hàng trở thành phong trào sôi động, nhanh chóng có được một đội ngũ cán bộ trẻ kịp cung ứng cho nhu cầu hoạt động của toàn ngành”.

Đồng thời chiến lược đào tạo cũng có tầm nhìn dài hạn cho khôi phục, phát triển kinh tế Miền Bắc và cho cả nước sau khi giải phóng Miền Nam thống nhất đất nước. Đó là thực hiện chủ trương tuyển dụng lớp người trẻ có trình độ văn hóa gửi đi đào tạo ở nước ngoài, trong đó chú trọng con em Miền Nam tập kết. Chủ trương này được đặc biệt chú trọng thập kỷ 60, 70 và tiếp tục trong các thập kỷ tiếp theo, tạo cho Ngành một số chuyên gia có trình độ đại học và trên đại học để công hiến lâu dài. Công tác xây dựng cơ sở đào tạo cũng được xúc tiến mạnh mẽ. Khá nhiều trường nghiệp vụ sơ, trung cấp ở Hà Nội và nhiều tỉnh Miền Bắc ra đời như Hải Phòng, Bắc Ninh, Hà Đông, Hà Nội, trong đó có Trường Nghiệp vụ Ngân hàng Đống Đa ở Hà Nội- ngôi trường được Cụ Lê Viết Lượng trực tiếp tìm kiếm địa điểm, đề xuất ý tưởng thiết kế và thường xuyên kiểm tra thực hiện-

khánh thành từ tháng 9/1961, được Chính phủ ra Quyết định thành lập Trường Trung, cao cấp nghiệp vụ ngân hàng, tiền thân của Học viện Ngân hàng ngày nay. “*Việc Ông đặt tên Trường Cao cấp nghiệp vụ ngân hàng cũng là một biểu hiện ý tưởng sáng tạo, độc đáo, in rõ dấu ấn Lê Viết Lượng*” (BKTT VN).

3. Cải cách hệ thống bộ máy tổ chức Ngân hàng Nhà nước

Ra đời từ Chiến khu cách mạng Việt Bắc, NHQGVN phải thích ứng với đặc điểm, điều kiện của cuộc kháng chiến, thiết lập nhiều hệ thống mang tính địa phương (hệ thống NHQG từ Khu IV trở ra, ngân hàng Khu V, ngân hàng nhân dân Nam Bộ, hệ thống Ngân hàng Xuất nhập khẩu Miền Bắc...). Sau khi giải phóng Miền Bắc, lập lại hòa bình, NHQGVN đổi tên là Ngân hàng Nhà nước Việt Nam (NHNN VN) và cải cách thu gọn lại một hệ thống duy nhất bao gồm NHNNTW ở Hà Nội và chi nhánh NHNN các tỉnh, thành phố, chi điểm NHNN các huyện. Đó là một cơ cấu ngân hàng còn mang tính địa lý hành chính, nên có những trở ngại đối

xem tiếp trang 27

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phòng Giáo dục và Đào tạo huyện Can Lộc, tỉnh Hà Tĩnh: *Giới thiệu về huyện Can Lộc*
2. Wikipedia tiếng Việt: *Lê Viết Lượng*, www.phunutoday.vn: *Chuyện tình của ông chủ NHNN*
3. TS. Nguyễn Quốc Việt: *65 năm ngân hàng không thể nào quên công tích nhà cách mạng tiền bối Lê Viết Lượng*
4. NHNN VN: *Lịch sử NHNN VN 1951*

SUMMARY

Vietnam's State Bank Former Governor Luong Viet Le' ideas and vision

Hop Dinh Le, Assoc. Prof. PhD.

THÔNG TIN TÁC GIẢ

Lê Đình Hợp, Phó Giáo sư, Tiến sĩ

Đơn vị công tác: Nguyên Viện trưởng Viện Nghiên cứu khoa học Ngân hàng- Nguyên Tổng Biên tập Tạp chí Ngân hàng

commercial bank is not an exception. This paper will review several international studies on this issue and assess factors affecting capital structure of Vietnamese commercial banks. On this basis, the authors study factors affecting the financial leverage of the 22 banks selected in 2009-2014 period and use research findings to suggest a number of recommendations concerning this issue.

Key words: Financial leverage, commercial bank, affecting factors.

Nghia Thi Tuan Le, Assoc.Prof. PhD.

Working Organization: Banking Academy

Field of study: Banking of Monetary, Public Debt.

Magazines have published articles: Journal of Economic research; Banking magazine.

Hung Manh Pham, M.Ec.

Working Organization: Banking Academy

THÔNG TIN TÁC GIẢ

Lê Thị Tuấn Nghĩa, Phó Giáo sư, Tiến sĩ

Đơn vị công tác: Học viện Ngân hàng

Lĩnh vực nghiên cứu chính: Tài chính, ngân hàng, chính sách tiền tệ

Tạp chí tiêu biểu đã có bài viết đăng tải: Ngân hàng, Khoa học và Đào tạo Ngân hàng

Email: tuannghia.hvnh@gmail.com

Phạm Mạnh Hùng, Thạc sĩ

Đơn vị công tác: Viện NCKH Ngân hàng, Học viện Ngân hàng

Lĩnh vực nghiên cứu chính: Tài chính, hoạt động ngân hàng

Tạp chí tiêu biểu đã có bài viết đăng tải: Ngân hàng, Khoa học và Đào tạo Ngân hàng

Email: hungpm245@yahoo.com

tiếp theo trang 4

với việc phát huy hiệu quả, đặc biệt là không phân biệt được vai trò quản lý nhà nước và hoạt động kinh doanh. Trong bối cảnh đó, với sự lãnh đạo của Chính phủ, Ban lãnh đạo NHNN, đã thực hiện một số cải cách. Trong đó thành công đáng ghi nhận là thiết lập mô hình “Chi nhánh NHNN trung tâm” và “Chi nhánh nghiệp vụ”. (Theo số liệu NHNN, đến 1960 ngoài Chi nhánh NHNN trung tâm ở các tỉnh, thành phố, còn có 220 chi điểm, 41 chi nhánh nghiệp vụ, 283 Quỹ Tiết kiệm và mạng lưới phòng giao dịch). Với mô hình này, NHNN bước đầu giảm bớt khó khăn trong thực hiện đồng thời hai chức năng của NHNN và NHTM. Mặc dù còn thô sơ, thiếu các tiền đề, điều kiện cơ bản, có thể xem đây là tiền thân của hệ thống ngân hàng hai cấp ở Miền Bắc Việt Nam. “Ông là cha đẻ của mô hình ngân hàng hai cấp Việt Nam, lóe sáng lên qua một tư duy khoa học kinh tế thời sự và đầu óc nhạy cảm...” (BKTT VN).

Tôi đây có thể đưa ra một nhận định tổng quát:

“Thế hệ Lê Viết Lượng, 1951- 1963, một thế hệ vàng trong lịch sử 65 năm ngành Ngân hàng Việt Nam, có công đầu tiên về trồng người và hé mở mô hình hiện đại của hệ thống Ngân hàng Việt Nam, để lại hậu thế những mùa vàng trĩu nặng”.

Điểm lại vài nét về cuộc đời và sự nghiệp của Cụ

Lê Viết Lượng, chúng ta- lớp con cháu hậu thế của Cụ rất tự hào vì ngành Ngân hàng Việt Nam có một chính khách cách mạng và văn hóa như vậy. Tuy nhiên, nhiều người trong chúng ta cũng không khỏi băn khoăn suy nghĩ, vì sao Cụ chưa được phong tặng một danh hiệu nào dù là đơn giản nhất. Vì vậy, cá nhân tôi mạo muội có một vài kiến nghị:

1. Đề nghị truy tặng Huân chương Sao vàng cho Cụ Lê Viết Lượng.
2. Đề nghị TP. Hà Nội và TP. Hà Tĩnh chọn một con đường mang tên Lê Viết Lượng.
3. Đề nghị NHNN và huyện Can Lộc chọn một cơ sở đào tạo tiêu biểu (bậc đại học và phổ thông) mang tên Cụ Lê Viết Lượng.

Các bậc tiền bối là chí sĩ cách mạng, danh nhân văn hóa với thân thể, sự nghiệp như Cụ Lê Viết Lượng đều lần lượt được Đảng, Nhà nước, Ngành chủ quản vinh danh xứng đáng. Đối với Cụ Lê Viết Lượng, cá nhân tôi trộm nghĩ, chỉ có NHNN VN chủ xướng mới có điều kiện làm được những đề nghị trên đây để tỏ lòng tôn kính, ghi nhớ công ơn to lớn của Cụ./.